

Troskapsformaningen bør skrotes

AV MAJOR JOHANNES KIBSGAARD, KOMPANISJEF VED HÆRENS BEFALLSSKOLE

Hæren har i praksis endret troskapsformaningen til et svakere profesjonsgrunnlag, samtidig som formaningsformatet umyndiggjør soldatene våre og undergraver våre soldaters bevissthet knyttet til profesjonens krav.

Troskapsformaningens innhold

Det er en rekke kjennetegn ved den militære profesjon, men i hovedsak er det tre trekk som gjør den unik. For det første bærer profesjonen samfunnets ekspertise innen planlegging og utførelse av militære operasjoner. For det andre er profesjonens medlemmer underlagt en forpliktelse til å ofre eget liv og sette undergittes liv i fare, hvis det er nødvendig for å løse oppdrag. For det tredje har profesjonsmedlemmene i en rekke tilfeller plikt til å drepe andre mennesker.

Jeg bekjenner meg til troskapsformaningen slik den er angitt i kongelig resolusjon (kgl res) av den 26. mai 1891 (se faktaboks) og synes den er knallbra som profesjonskompass. Den stadfester at vi soldater er Norges lovlig valgte

myndigheters tjenere, kravet om lojalitet til den militære organisasjon kommer klart frem, samt ansvaret hver enkelt av oss har til å bli så gode soldater, sersjanter og offiserer som mulig og sist – men ikke minst – kravet til å ofre livet om nødvendig.

Frem til 1975 var avdelingssjefene i Hæren pålagt å lese troskapsformaningen for nye rekrutter, slik den var angitt i kgl res. Bestemmelsene for dette beskrives i UD 1-1-3 Honnørreglement for Hæren. I 1975 utkom en ny versjon, og i den har troskapsformaningen fått moderne språkdrakt, men innholdet ble også forandret (se faktaboks). UD 1-1-3 overstyrer riktignok ikke hva som gjelder i en kgl res, men i introduksjonen ble setningen «Med hjemmel i denne resolusjon...» skrevet inn. Altså en liten omgøelse, kan man si.

Utenom siste setning har teksten kun fått språklig modernisering, men siste setning – hvor altså offerplikten skal komme frem – er vesentlig endret. Siste setning fra 1975 er på ingen måte eksplisitt, når det gjelder offerplikten. Det som ble bestemt i 1975 er videreført i de to siste revisjonene av UD 1-1-3, henholdsvis fra 1991 og 2015. Jeg mener at innholdsendingen som ble gjort i 1975

Troskapsformaning iht UD 1-1-3

«Soldater, som sjef for den avdeling i Forsvaret hvor dere nå er krigsmenn, vil jeg fremholde de alvorlige plikter dere fra nå av er pålagt, og som dere under ansvar etter den militære straffelov må gjøre deres ytterste for å oppfylle.

Vær tro mot Konge og forfatning, lojale mot foresatte, rettsindige og hjelpsomme i all deres ferd. Søk med alvor og iver å tilegne dere de ferdigheter og egenskaper som kreves av en god soldat.

La oss love hverandre at vi i farens stund når det kreves, er villig til å forsvare vårt land og vår frihet.

Troskapsformaningen iht kgl res 26.05.1891

Soldater! Som chef for den afdeling af armeen, ved hvilken I nu ere ansatte som krigsmænd, har jeg at fremholde for eder de alvorlige pligter, som herved ere eder pålagte, og som I under ansvar efter den militære straffelov af yderste evne må søge at opfylde.

Tro mod konge og forfatning, lydlig mot foresatte, rettsindig, hæderlig og hjelpsom i al sin ferd skal enhver krigsmand stedse med alvor og nidkjærhed stræbe at tilegne sig de færdigheder og egenskaber der kræves hos en god soldat, samt beredvillig og nøiaktig efterkomme gjældende forskrifter og de ham i tjenestens medfør givne befalinger.

I farens stund skal han, når det kræves, villig ofre liv og blod for konge og fædreland.

I andre land enn vårt står et personlig troskapsløfte sentralt i den militære profesjonen.

må reverseres, for at troskapsformaningen skal ha nødvendig kraft som profesjonskompass.

Myndige soldater

Begrepet formaning henger sammen med andre begreper, som advarsel, påbud, alvorsprat og tilsnakk. Formaning er en påminnelse om hva du skal gjøre, ledsaget av en pekefinger og «Hvis ikke...». Jeg mener at formaning er et format som bidrar til å umyndiggjøre mottakeren og at formaningskraft er knyttet til kunstig motivasjon (f.eks. straff).

Norske mannskaper, sersjanter og offiserer anno 2017 er godt opplyste borgere, som gir stor støtte til det norske samfunnet og har en indre motivasjon til å bevare samfunnets verdier. Dette er voksne mennesker som ikke trenger å bli behandlet som barn og bli formant at de skal gjøre en innsats. Selv de som avtjener førstegangstjeneste – i utgangspunktet av plikt, uavhengig av egen vilje – demonstrerer stor grad av frivillighet og interesse for den militære profesjons verdier.

Jeg mener derfor at troskapsformaningen av 1891s innhold må bevares, men formatet må endres til et personlig løfte. På den måten kan vi anerkjenne soldatenes egen personlige vilje til å forsvare landet. Dette mener jeg kan være en forløsende kraft, som gjør at soldatene våre får enda mer eierskap til Hærens oppdrag, tilliten mellom den militære organisasjon og soldat øker, som igjen forsterker fundamentet for oppdragsbasert ledelse.

Bevissthet

Hvor mange soldater i førstegangstjeneste kjenner troskapsformaningens ord og forstår dens innhold? Formaningsoppstillingen går av stabelen tidlig i kontingenten til en ung soldat og det er lite mentalt overskudd til å få med seg alt som blir

Forslag til troskapsløfte

Jeg lover troskap til Norges Konge og forfatning. Jeg vil være lojal mot foresatte og med ærekjærlighet følge gjeldende bestemmelser og de ordre jeg blir gitt.

Jeg vil med alvor og iver stadig utvikle de ferdigheter og egenskaper som kreves av en god soldat.

Jeg vil være rettsindig og hjelpsom i all min ferd. I farens stund er jeg villig til å ofre liv og blod for Konge og Fedreland.

sagt. Den rituelle innpakningen til troskapsformaningen gjør innholdet mindre tilgjengelig for soldaten. Mange avdelinger ignorerer 1975-bestemmelsen og leser den originale teksten. Innholdsmessig mener jeg at det er vel og bra, men det gamle språket hyller budskapet inn i tåke for soldaten.

Hvis hver enkelt soldat må avgi et personlig løfte – fortsatt i en høytidelig ramme – så blir den enkelte på en helt annen måte nødt til å forstå og ta et standpunkt til innholdet. Et løfte vil derfor øke soldatens pliktfølelse og forsterke den indre motivasjonen som allerede er der. Et løfte avgitt med medsoldatene som vitne, forplikter på en helt annen måte, enn å få kravene formant på en stor oppstilling hvor innholdet i troskapsformaningen går de fleste unge soldater hus forbi.

Troskapsløfte

Jeg anbefaler at Hæren erstatter troskapsformaningen med et troskapsløfte, som har moderne språk, men bærer videre innholdet og nyansene fra 1891.